# ย่าเหล

พัชนีย์ สรรคบุรานุรักษ์

เมื่อท่านผ่านจังหวัดนครปฐมและแวะไปเที่ยวบริเวณพระราชวังสนามจันทร์ จะพบโบราณวัตถุอันหนึ่ง คือ อนุสาวรีย์ย่าเหล[๑] ซึ่งเป็นสุนัขที่มีความกตัญญูของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ อนุสาวรีย์นี้ตั้งอยู่ที่หน้าพระตำหนักชาลีมงคลอาสน์ เป็นรูปหล่อด้วยโลหะเท่าตัวจริง รัชกาลที่ ๖ ได้ทรงสร้างไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความอาลัยที่มีต่อสุนัขกตัญญูที่พระองค์พอพระราชหฤทัยมาก

ย่าเหลเป็นสุนัขพันธุ์ทาง มีแม่เป็นสุนัขพันธุ์ไทย ย่าเหลมีขนขาวปุย คางสีดำ มีขนที่หน้าสีขาวครึ่งศีรษะ สีดำครึ่งศีรษะ ขนที่หลังมีสีดำเหมือนอานม้า เท้าทั้งสี่ข้างและมีสีดำปรก ย่าเหลมีลักษณะพิเศษคือขนที่คอพองเหมือนสิงห์โต มีความน่ารักมาก ย่าเหลเกิดภายในเรือนจำจังหวัดนครปฐมและมีอยู่ด้วยกัน ๒ พี่น้อง *ย่าเหลเป็นพี่ ตัวน้องเป็นตัวผู้เช่นกัน สุนัขทั้ง ๒ ตัวนี้มีลักษณะคล้ายกัน แต่หางของตัวน้องไม่ค่อยยาวเท่าใดนัก ทั้ง ๒ ตัวมีความฉลาดพอ ๆ กัน แต่มีชาติชีวิตที่แตกต่างกันราวฟ้ากับดิน*

ย่าเหลเป็นสุนัขของ*หลวงชัยอาญา*[๒] ซึ่งมีตำแหน่งเป็น*พระทำมะรงเรือนจำ จังหวัดนครปฐม* ย่าเหลและน้องเกิดในเรือนจำ ในขณะที่ย่าเหลยังเล็กอยู่นั้น วันหนึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งขณะนั้นทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นพระบรมโอรสาธิราชได้เสด็จตรวจเรือนจำ และเป็นโชควาสนาของย่าเหลที่ทางเรือนจำไม่ได้เก็บสุนัข

๑. ชื่อ ย่าเหล พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้งจากบทละครภาษาอังกฤษเรื่อง *My Friend Jalet* แต่งโดย Anold Golsworthy และ E.B. Norman ซึ่งทรงแปลเป็นภาษาไทยชื่อ *มิตรแท้* ในเรื่องนี้มีตัวละครเอกสองตัว คือ Jalet (ยาร์เลต) เป็นตัวเอกและ Paul (ปอล) เป็นตัวรอง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงพระราชทานชื่อ ย่าเหลให้กับสุนัขตัวพี่และปอลให้กับสุนัขตัวน้อง

๒. โพธิ์ เคหนันทน์

แม่ลูกสามตัวนี้ให้พ้นจากทางเสด็จพระราชดำเนิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทอดพระเนตรเห็นย่าเหลกำลังดูดนมแม่อยู่ที่เชิงบันได ก็ทรงดีดพระหัตถ์ ย่าเหลรีบเดินเข้าไปหาพระองค์พร้อมกับแสดงกิริยาประจบ แต่สุนัขตัวน้องยังดูดนมเฉยอยู่ พระองค์ได้ก้มลงลูบหัวย่าเหลด้วยความพอพระราชหฤทัยมาก แต่มิได้รับสั่งแต่ประการใด

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับจากเรือนจำสักครู่ใหญ่ก็รับสั่งให้ข้าราชบริพารมาขอย่าเหลต่อหลวงชัยอาญา ซึ่งท่านก็ถวายไปทั้งย่าเหลและแม่ เนื่องจากย่าเหลยังไม่หย่านม ส่วนสุนัขตัวน้องยังคงอาศัยอยู่ในเรือนจำต่อไป

เมื่อย่าเหลเข้ามาอยู่ในราชสำนัก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพอพระราชหฤทัยในความเฉลียวฉลาดและความจงรักภักดีของย่าเหลเป็นอย่างยิ่ง พระองค์ทรงเลี้ยงดูย่าเหลด้วยความใส่พระทัยอย่างใกล้ชิด ความแสนรู้และแสนฉลาดของย่าเหลนั้นจัดได้ว่าเป็นคุณสมบัติพิเศษที่พอจะนำมาเล่าสู่กันฟังคือ ย่าเหลจำมหาดเล็กและคนใกล้ชิดของพระเจ้าอยู่หัวได้หมด โดยปกติแล้วย่าเหลจะไม่ยอมออกไปห่างไกลจากยุคลบาทของพระองค์เลย จะคอยเคล้าเคลียราวกับว่าคอยระวังและพิทักษ์พระเจ้าอยู่หัวอยู่เสมอมามิคลาดคลา ไม่ว่าพระองค์จะเสด็จไปที่ใด แม้แต่จะเสด็จขึ้นลงพระตำหนัก ย่าเหลก็จะต้องรีบวิ่งล่วงหน้าไปก่อนเพื่อสำรวจตรวจตราดูว่าสถานที่ๆ พระองค์จะเสด็จไปนั้นเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับพระองค์หรือไม่ หากมีสิ่งที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ย่าเหลจะแสดงความไม่พอใจทันที และจะกระโดดไล่งับบ้างเห่าบ้าง จนเห็นว่าเรียบร้อยแล้วรวมทั้งกองเกียรติยศรีบวบวนนำเสด็จด้วย ย่าเหลจะรีบวิ่งกลับเข้าสู่พระตำหนักและแสดงกิริยาทูนให้ทรงทราบว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว สมควรที่พระองค์จะเสด็จได้ด้วยดี

บางครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จประชุมพวกขุนนางมุขมาตย์ที่พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ ถ้าย่าเหลเห็นว่าผู้ใดแต่งตัวไม่เรียบร้อย เช่น โจงกระเบนไม่เรียบร้อย หรือเรือนนอก กลัดกระดุมไม่ครบ ๕ เม็ด ย่าเหลจะวิ่งไปงับผ้านุ่งหรือเห่าเตือนจนขุนนางนั่งกันเรียบร้อยแล้ว ย่าเหลจึงจะวิ่งไปแสดงกิริยาให้พระองค์ทรงทราบว่าทุกอย่างเรียบร้อยแล้วให้พระองค์เสด็จได้ดังนี้เป็นต้น

ข้อที่น่าประหลาดอีกอย่างหนึ่งก็คือ เวลาใดที่พระองค์ต้องการเสด็จโดยลำพังไม่

อนุญาตให้ย่าเหลไปด้วย ย่าเหลจะไม่ขัดพระประสงค์ของพระองค์ และจะทำหน้าที่ดูแลพระราชฐานอย่างสงบเสงี่ยมเจียมตน ไม่แสดงท่าทีหยิ่งยะโสผยอง หรือพองขนเหมือนเวลาที่อยู่ต่อหน้าพระพักตร์ ผู้ใดจะข่มเหงย่าเหลก็ยอมโดยไม่ร้อง ไม่โล่งบับและไม่แสดงอาการโกรธแต่อย่างใด ต่อเมื่อพระองค์เสด็จกลับมา ย่าเหลจะเข้าไปถวายออเซาะทูลฟ้องด้วยกิริยาที่น่าพิศวง ทำให้ขุนนางข้าราชบริพารบางคนริษยาย่าเหลอยู่ในใจ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพอพระราชหฤทัยย่าเหลมากถึง*กับพระราชทานเงินเดือนประจำให้แก่ย่าเหลเดือนละ ๔๐ บาท* ดังนั้นครั้งหนึ่งด้วยพระปรีชาชาญของพระองค์ในการที่พระองค์ทรงดำริที่จะสร้างเรือรบหลวง *"เรือพระร่วง"* พระองค์มีพระราชประสงค์ที่จะให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมมือร่วมใจในการสร้างเรือรบนี้ พระองค์ทรงโปรดให้โฆษณาด้วยวิธีที่แปลกประหลาด คือให้ติดป้ายโฆษณาที่ชุมนุมชนต่าง ๆ มีข้อความว่า *"ใครไม่ออกเงินสร้างเรือรบหลวง ก็สู้หมาของฉันไม่ได้ หมาของฉันออก ๑๐๐ บาท"*

ย่าเหลถูกลอบยิงตายข้างกำแพงพระราชวังด้านวัดโพธิ์กับท่าเตียนโดยคนที่มีใจโฉดชั่ว เพราะความริษยาอาฆาตจึงใช้เล่ห์เหลี่ยม และสติปัญญาที่ประเสริฐกว่าฆ่าย่าเหล พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงถือว่าการตายของย่าเหลนั้นถึงแม้จะเป็นโลกธรรมก็จริงอยู่ แต่ย่าเหลตายด้วยอธรรมของมนุษย์ผู้มีอำนาจ แต่ชั่วขลาดเหลือจะพรรณนา

พระเจ้าอยู่หัวทรงโทมนัสอาลัยย่าเหลเป็นอย่างยิ่ง ทรงไม่สบายพระทัยอยู่หลายวัน แต่พระองค์มิได้ทรงตรัสแต่ประการใด ทรงโปรดให้จัดงานศพให้ย่าเหลอย่างสมเกียรติ พระราชทานหีบทองบรรจุศพ ให้จัดขบวนแห่ศพ โดยมีมหาดเล็กแต่งตัวเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ ร่วมขบวน พระองค์ทรงจุดไฟเผาศพด้วยพระองค์เอง และโปรดเกล้าให้สร้างอนุสาวรีย์ย่าเหลหล่อด้วยทองแดงมีขนาดเท่าตัวจริงยืนอยู่บนแท่นประดิษฐานอยู่หน้าพระที่นั่งชาลีมงคลอาสน์ พระราชวังสนามจันทร์ในปัจจุบัน และที่ใต้แท่นฐานอนุสาวรีย์มีพระราชนิพนธ์คำกลอนไว้อาลัย บรรยายความรู้สึกในส่วนลึกแห่งพระราชหฤทัยของพระองค์ที่สูญเสียสุนัขตัวโปรดในครั้งนั้นอย่างซาบซึ้ง ทรงโปรดให้จารึกบทกลอนนี้ไว้บนแผ่นทองแดง ซึ่งจะขออัญเชิญมาลงไว้ ณ ที่นี้

อนุสาวรีย์นี้เตือนจิต ให้กูคิดรำพึงถึงสหาย
โอ้อาลัยใจจ่ออยู่ไม่วาย กูเจ็บคล้ายศรศักดิ์ปักอุรา
ยากที่ใครเขาจะเห็นหัวอกกู เพราะเขาดูเพื่อนเห็นแต่เป็นหมา
เขาดูแต่เปลือกนอกแห่งกายา ไม่เห็นลึกตรึกตราถึงดวงใจ
เพื่อนเป็นมิตรชิดกูอยู่เป็นนิตย์ จะหามิตรเหมือนเจ้าที่ไหนได้
ทุกทิวาราตรีไม่มีไกล กูไปไหนเจ้าเคยเป็นเพื่อนทาง
ช่างจงรักภักดีไม่มีหย่อน จะนั่งนอนยืนเดินไม่เหินห่าง
ถึงยามกินเคยกินกับกูพลาง ถึงยามนอนนอนข้างไม่ห่างไกล
อันตัวเพื่อนเหมือนมนุษย์สุจริต จะผิดอยู่แต่เพียงพูดไม่ได้
แต่เมื่อกูใคร่รู้ความในใจ กูมองดูรู้ได้ในดวงตา
โอ้อกกูดูเพื่อนอยู่หลัดหลัด เพื่อนมาพลัดพรากไปไม่เห็นหน้า
กูเผลอเผลอก็เซ้งอ่าเพื่อนมา เสียงกุกกักก็ผวาตั้งตามอง
อันความตายเป็นธรรมดาโลก กูอยากตัดความโศรกกมลหมอง
ที่เพื่อนตายเพราะผู้ร้ายมันหมายปอง เอาบืนจ้องสังหารผลาญชีวี
เพื่อนมอดม้วยด้วยมือทรชน เอารูปคนสวมใส่คลุมใจผี
เป็นคนจริงฤาจะปราศซึ่งปราณี นี่รากษสอัปรีย์ปราศเมตตา
มันยิ่งเพื่อนเหมือนกูพลอยถูกด้วย แทบจะม้วยชีวันสิ้นสังขาร์
จะหาเพื่อนอย่างเจ้าที่ไหนมา ช้ำอุราอาลัยไม่วายวัน
เมื่อยามมีชีวิตสนิทใจ ยามบรรลัยลับล่วงดวงใจสั่น
ด้วยอำนาจจงรักภักดีนั้น ขอให้เพี่ยนชั้นสวรรค์สำราญรมย์
ถึงจะมีหมาอื่นมาแทนที่ กูก็รักเพื่อนนี้เป็นปฐม
ที่ไหนเล่าจะสนิทและชิดชม ที่ไหนเล่าจะนิยมเท่าเพื่อนรัก
ถึงแม้จะไม่มีรูปนั้นไว้ รูปเพื่อนฝังดวงใจกูตระหนัก
แต่รูปนั้นไว้เป็นพยานรัก ให้ประจักษ์แก่คนผู้ไมตรี
เพื่อนเป็นเยี่ยงอย่างมิตรสนิทยิ่ง ภักดีจริงต่อกูอยู่เต็มที่
แม้คนใดเป็นได้อย่างเพื่อนนี้ ก็ควรนับว่าดีที่สุดเอยฯ

จากพระนิพนธ์บทนี้แสดงให้เห็นถึงพระราชปรีชาสามารถ และความสุนทรียภาพทางกวีนิพนธ์เป็นอย่างมากที่ทรงนิพนธ์ได้อย่างลึกซึ้งและกินใจเป็นอย่างยิ่ง

ลองมาดูสุนัขตัวน้องบ้าง เมื่อย่าเหลถูกนำเข้าไปเลี้ยงในพระราชฐาน โดยนำแม่ของย่าเหลเข้าไปด้วย เพราะตอนนั้นย่าเหลยังไม่หย่านม สุนัขผู้น้องนี้มีสีน้ำตาลซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานชื่อให้ว่า "ปอล" ยังคงต้องอยู่ในเรือนจำโดยขาดแม่และต้องครองความเป็นอยู่ตามยถากรรมในเรือนจำนั้นเอง ไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ ปอลจึงเป็นสุนัขที่ตกอยู่ในความอุปการะของคนส่วนรวม และมีชีวิตอยู่ไปวันหนึ่ง ๆ แต่อย่างไรก็ดี ปอลก็ยังไม่ถึงกับไม่มีผู้เห็นใจ เพราะมีผู้ต้องขังคนหนึ่งถูกชตากับปอลมาก และเอาใจใส่สนใจปอลเป็นพิเศษ เนื่องจากหวังผลประโยชน์จากปอลสุนัขผู้อาภัพ ผู้ต้องขังคนนี้เป็นคนครัวมีสิทธิพิเศษเข้าออกนอกกำแพงเรือนจำได้ทุกเวลา เพราะพระทำมรงให้สิทธิพิเศษนี้และมีความไว้วางใจมาก ย่าเหลใกล้ชิดสนิทสนมกับคนครัวมาก แต่คนครัวคนนี้มีนิสัยชอบแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองในทางที่ผิดข้อบังคับของเรือนจำอยู่เนือง ๆ โดยไม่มีผู้ใดรู้ เขาอาศัยปอลเป็นตัวแทนส่งของต้องห้ามคือฝิ่นใช้วิธีคือ เวลาที่เขาออกไปจ่ายอาหารหรือเวลาออกไปนอกเรือนจำจะต้องนำน้องของย่าเหลออกไปด้วยทุกครั้ง เมื่อออกไปก็ซื้อฝิ่นแล้วให้ปอลอมฝิ่นไว้ พอผ่านเข้าประตูเรือนจำปอลก็จะวิ่งเข้าไปได้โดยสะดวกและปอลจะคลายฝิ่นให้คนครัวด้วยความจงรักภักดี โดยเอาหัวซุกไปบนตัก ทั้งสุนัขและคนคู่นี้ร่วมมือปฏิบัติการค้าฝิ่นกันมาเป็นเวลาช้านาน

ตราบจนวันหนึ่งถึงคราวเคราะห์เมื่อคนครัวและปอลออกไปได้ฝิ่นมาแล้ว เมื่อกลับถึงที่พักมีผู้คุมร่วมอยู่ด้วย และเจ้าของหิวข้าวจึงนั่งกินข้าว เมื่อปอลเข้ามาเห็นเจ้านายกำลังกินข้าวอยู่ ชรอยจะรู้สึกหิว และอยากกินบ้าง จึงซุกหัวบนตักของนายแล้วฝิ่นออกมาให้ เรื่องจึงแดงขึ้นมาเป็นที่รู้กันทั่วไปว่า สุนัขและคนสมคบกันค้าฝิ่น นับว่าเป็นเรื่องที่แปลกมาก

จากเรื่องย่าเหลและปอลนี้ *มีปรัชญา* ที่จะนำมาคิดได้หลายแง่มุมด้วยกันแล้วแต่ว่าจะมองหรือคิดกันในแง่ใด ถ้ามองในแง่โหราศาสตร์ว่ากันตามดวงแล้ว ย่าเหลและน้องเป็นลูกพ่อเดียวแม่เดียวกัน เกิดห่างกันไม่กี่นาที แต่ชาติชีวิตหรือวิบากกรรมต่าง ๆ ชัก

นำให้ทั้งสองชีวิตนี้มีบุญวาสนาแตกต่างกันอย่างมากมาย ย่าเหลได้เป็นถึงสุนัขของพระราชาเมื่อตายยังได้ใส่หีบทอง มีอนุสาวรีย์ มีคนริษยาอาฆาตถึงกับถูกลอบยิงจนตาย แต่น้องของย่าเหลเกิดในเรือนจำและตายในเรือนจำนั่นเอง ถ้ามองในด้านอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมกับการเปลี่ยนแปลง จะเห็นได้ว่า ย่าเหลอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีคนผึกหัด ได้เห็นโลกกว้าง จึงมีความเฉลียวฉลาดมากกว่า และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดีกว่าน้อง ซึ่งอยู่ในคุกเข้าๆ ออกๆ อยู่ในคุก และก็ตายในคุก น้องของย่าเหลจึงถูกใช้ให้ทำความผิดโดยไม่รู้ ทั้งนี้เป็นเพราะความจงรักภักดีที่มีต่อผู้ชุบเลี้ยงตนมา ถ้าจะมองอีกแง่หนึ่งคือความริษยาอาฆาต ทำให้คนทำได้เกือบทุกอย่าง แม้กระทั่งลอบยิงสุนัขดังกลอนตอนหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนิพนธ์ไว้ว่า

*นี่เพื่อนตายเพราะผู้ร้ายมันมุ่งปอง — เอาปืนจ้องสังหารผลาญชีวี*
*เพื่อนมอดม้วยด้วยมือทรชน — เอารูปคนสวมใส่คลุมใจผี*
*เป็นคนจริงฤาจะปราศซึ่งปราณี — นี่ราษสอัปรีย์ปราศเมตตา*

ทั้งนี้เป็นเพราะย่าเหลเป็นสุนัขของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงโปรดย่าเหลมาก แต่น้องของย่าเหลถึงแม้จะค้าฝืน ก็ไม่มีใครยิงใครฆ่าเพราะเป็นสุนัขอาภัพ คนเราก็เหมือนกัน จะเอาแบบอย่างพฤติกรรมของย่าเหลหรือของน้องย่าเหลก็ได้

## หนังสืออ้างอิง


เจริญ ธำรงเกียรติ, **รวมเรื่องจังหวัดนครปฐม,** นครปฐม : พระปฐมการพิมพ์ ๒๕๒๒.

หอวชิรานุสรณ์, **สารานุกรมพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, เล่ม ๒,** กรุงเทพฯ : เจริญศิลป์การพิมพ์, ๒๕๒๔.

อมร ครุฑารักษ์, หม่อน, **กำเนิดพระราชวังสนามจันทร์และพระปฐมเจดีย์,** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๑.

# Yalé

## TRANSLATED by PATCHNEE SANKABURANURUK

When you pass through Nakhon Pathom Province and stop at Snam Chandra Palace you will see an antique statue called The Yalé[1] monument. Vajiravudh Yalé was King Vajiravudh's (Rama VI) loyal and favorite dog. This monument is a life-size cast statue, situated in front of Chalee Mongkon Ard Palace. King Vajiravudh created the statue in remembrance of the much deplored loss of his faithful dog.

Yalé, a half breed whose mother was of a Thai strain had soft hair, his face being half whlf black, including a black chin and his back being as black as a saddle. His four legs were spotted all over with black. He was especially distinguished by the hair of his neck and tail. His pretty neck hair bristled like a lion's mane. Born in the jail of Nakhon Pathom, Yalé had one younger brother. The younger one had similar appearance but his tail did not bristle much. They were both clever but their fates were completly different.

Yalé belonged to Laung Chaiarya[2], who was the governor of Nakhon Pathom prison. Yalé and his brother were born in this prison. One day when Yalé was very young, King Vajiravudh, who was the Crown Prince then, was taking an inspection trip to the prison. It was

---

1. The name "Yalé" was taken by King Vajiravudh (Rama VI) from an English drama, titled *My Friend Jalet* by Annold Golsworthy and E. B. Norman. King Vajiravudh translated this drama into Thai and titled it *Mitr Tare*. There were two heroes: Jalet, the major character; and Paul, the minor character. King Vajiravudh called the elder dog "Yalé" and a younger one "Paul".

2. Po Kehanun

Yalé's good luck, because the three of them, the mother dog and her puppies, were not kept away from King Vajiravudh's path. While the two puppies were sucking milk from their mother's breast at the foot of the stairs, King Vajiravudh saw them and snapped his fingers. Yalé immediatly went towards him and gained his favour, while the younger dog was still sucking milk. King Vajiravudh stroked Yalé, head with a lot of satisfaction but said nothing.

After going back to his Palace for sometime, he ordered his royal servants to ask for and take Yalé from Laung Chaiarya, who presented both Yalé and his mother to the King because Yalé was not weaned yet. The younger dog was left to grow up in the prison.

When Yale came to stay in the Palace he was intelligent and loyal. King Vajiravudh liked him very much and kept him close. Yalé's intelligence was his peculiar characteristic, as can be seen by the following. Yalé knew every one of King Vajiravudh pages and his close fellows. Yalé would always be near the King and subbed himself against him as if he were his protector. Wherever and whenever King Vajiravudh went, even in the Palace, Yalé would run ahead to inspect everything until he was sure that it was a safe place for the King to enter. When things went out of order he would show his anger by barking and biting. If everything was all right, including the procession of soldiers which preceeding the King, Yalé would run back to tell the King.

Sometimes in the noble meeting at Samarkee Mookamart Palace, when there were people who were not dressed properly, Yale would scratch their Jongkraben[3] and clothes or bark to warn them until everything was in order. He would then come back to let King Vajiravudh know that there was safety.

3. Ancient Thai national coslume worn by both men and women with the rolled end of a cloth between the legs tucked behind the belt at the back.

There was an amazing thing which was that when King wanted to make a trip without Yalé, Yale would not try to follow the King. He would humbly perform his duty to look after the Palace. He would behave himself very well as if he were in King Vajiravudh's presence. He would not be angry or growl when anybody bullied him. On the contrary, when King Vajiravudh came back to the Palace, Yalé would favourly inform him by barking and gesturing of what had happened to himself. It was a great wonder. His behavior caused some nobles and royal servants to become jealous of him.

King Vajiravudh loved Yalé so much that he gave the dog a salary of about 40 baht each month. When he decided to build a Royal warship "Praroung Warship", he wanted his people to participate in financing this construction. Therefore he advertised in an unusual manner in different communities that "whoever doesn't donate money to build the warship can not be compared to my dog because my dog made a donation of 100 baht".

Yalé was shot to death by an unidentified evil man near the wall of the Grand Palace in the direction of Wat Po and Tatian. He died because people were jealous and wanted to take revenge upon him. They used a trick and intelligence to kill him. King Vajiravudh beleived that even though his death was the way of the world, he died unfairly by his authorities. It was done so cowardly beyond description.

King Vajiravudh was very sorrowful and mornful about Yale's death. He was very unhappy for many days even though he did not say anything. He was pleased to have a funeral ceremony for Yalé. For the sake of Yalé's honour he gave him a golden coffin and arranged a procession inwhich the pages were dressed as different animals. He lit the funeral fire by himself and gave an order to construct Yalé's monument

with cast copper. The monument was as big as Yalé's real size, now standing on a base in front of Chalee Mongkon Ard, Snam Chandra Palace. On the base, there were verses by King Vajiravudh in remembrance of Yalé. The verses described the King's impressive thought towards his beloved lost dog. The composition is inscribed on the copperplate and is as follows :

"This monument reminds me of you....my beloved friend. I feel utter and infinite pain as my heart were penetrated by an arrow.

It is hard for anybody to understand my sorrow and grief because he regards you as being only dog....He sees only the outer part of your body, not profoundly in your hesrt.

You...., my friend, are always close to me....how to find a good friend like you. We are always together....every night and day.....we go together everywhere....and everytime.

You are so loyal to me all the time....whatever I do, sitting, sleeping, standing or walking, you are near me.... when I sleep you sleep not far from me.

You are like a faithful man, but cannot speak. However I want to know your hidden mind....your eyes can tell me.

I just saw you recently....but now you have departed from me.....Being absent-minded, I crane my neck to see you come to me....I always start and wait for you whenever there is a noise.

It is the truth that noone can run away from death...I want to stop my sadness... You are shot to death because of a knave.

The evil man who covers his evil heart with a human beings figure murdeored you...If he has a real human spirit.....why is he cruel and unkind like a demon ?

The evil killed you.... I feel hurt like I am myself shot too. How can I find a friend like you ? I can not stop my grief.

When you were alive you were my close friend..... I am mowining for your death... With the power of loyalty, I wish you to live happily in heaven.

Even though I will huve another dog to replace you, I will never forget you..... You are my beloved and close friend... Who can be compared with you?

If there were not this monument, you would still always be in my deep mind..... I would still memorize you. However this monument will represent my love to be known by all of my fellows.

You are an example of a typical —closest loyal friend. If anyone can behave like you, he should be praised as the best man."

King Vajiravudlr's composition demonstrates his esthetic sensitivity and poetry ability, because it was very deep and made us very sad.

Let's look at Yale's younger brother. While Yale was being brought up in the Palace with his mother, his brother, who had brown hair and was called Paul by King Vajiravudlr, still lived in the prison without a mother. Paul lived by himself in the prison. There was no owner so he was brought up by the public and just lived from day to day. However there was one person who had pity on him and got along with him well. He was a prisoner who was interested in Paul. This person hoped to gain advantage from this unlucky dog. This man was a cook so he got permission from the governor of the prison to pass in and out of the prison anytime. The governor trusted the cook very much and gave him this privilege. Pual was very close to the cook. The cook had a bad habit of breaking the jail law in order to gain money in evil ways. He always used Paul to carry the forbidden drug, opium. Whenever the cook went out to buy food he brought Paul with him. Then he bought some opium and kept it in Paul's mouth. This way, they could always pass through the prison easily and safely. In the prison Paul

would give back the opium to tne cook and put his head on his lap loyaly. Both the man and the dog cooperated in the trading of opium for a long time.

One day their luck changed. On one occasion, after coming back to prison from getting the opium, there was a jailor with them. The cook became hungry and was having his meal, Paul came towards his master and put his head on his lap as usual. Paul then became hungry too, so he disgered the opium on his master's lap. Therefore it was found out that both of them cooperated in trading opium. This was an amazing thing.

The story of Yale and Panl can be interpreted in many ways. Astrogically speaking, their lives depended upon their fates, Yale and his brother were born from the same mother and father. Yale was born only a few minutes before his brother. However, their fates and deeds were different. As a result, they met different fortunes. Yale became the King's dog. After his death, he received a golden coffin and a monument. Yale was envied and murdered. But his brother was born in the prison and died in the same place. If we look at the influencds of the environment and the changing of behavior, Yale lived in a good environment, was trained and had contract with the wide world. There fore he was very intelligent and could adapt himself to get along well with social environment. Paul always went in and out of the prison and died there. He was trained to do illigal things without knowing it. He did wrong because of this loyalty to the man who brought him up. Looking at it from the other side it miget be that jealousy and revenge can make human beings do anything evil, even the killing of a dog. It was said in one part of King Vajiravudlr composition :

"You were shot to death because of the knave... The evil man who covers

his evil heart with a human being's figve murdered you..... If he has a real human spirit.. why is he cruel and unkind like a demon ?"

Yale was assassinated because he was the beloved dog of King Vajiravudlr. Meanwhile although his brother made trading in opium, no one killed this unlucky dog. We human beings can choose Yale's or Paul's way.

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

หจก.วี. เอ็ม. อินเตอร์การ์เม้นท์

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

# สายฝนไนท์คลับ

จังหวัดราชบุรี